

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2015. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2015. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – Kadınlara Yönelik Şiddet

Ocak 2016

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir.

Kadınlara Yönelik Şiddet

Aile içi şiddet

Bk. “[Aile içi şiddet](#)” başlıklı tematik bilgi notu

Tutukluluk Esnasında Kötü Muamele

Juhnke / Türkiye

22 Temmuz 2003

Başvuran, yasadışı silahlı bir örgüt olan PKK'ya (Kürdistan İşçi Partisi) üye olduğu şüphesi ile yakalanmış ve daha sonra bu suçu sabit bulunarak 15 yıl hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Başvuran özellikle, tutukluluğu esnasında kötü muameleye maruz bırakıldığından ve kendi isteği dışında zorla jinekolojik muayeneden geçirildiğinden şikâyet etmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (“AİHM” veya “Mahkeme”), başvuranın kötü muameleye uğradığına ilişkin iddialarının doğruluğunu ispatlayacak herhangi bir delil bulunmadığına karar vererek, başvuranın şikâyetlerinin bu kısmını **kabul edilemez** (açıkça dayanaktan yoksun) ilan etmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranın kendi isteği dışında jinekolojik muayeneden geçmeye zorlandığı iddiasını mesnetsiz bulmuş ve bu nedenle, [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesinin](#) (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) **ihlal edilmemiş olduğuna** karar vermiştir. Ancak Mahkeme, başvuranın kabul etme konusunda ikna edilene kadar jinekolojik muayeneye karşı koymuş olduğunu ve tutuklu bir kimsenin

böylesi koşullar altında ne kadar savunmasız olduğu göz önüne alındığında, başvuranın bu tür bir muayeneden geçirilmeye sonuna kadar karşı koymasının beklenemeyeceğini kaydetmiştir. Mahkeme, bu konuyu Sözleşme'nin 8. maddesi (özel hayata saygı hakkı) bakımından incelemeye karar vermiştir. Başvuranın özgür ve bilgilendirilmiş rızası olmaksızın geçirilmek durumuna bırakıldığı jinekolojik muayenenin “kanunlara uygun” ya da “demokratik bir toplumda gerekli” olduğunun kanıtlanmamış olduğunu gözlemleyen Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin ihlal edildiğine** karar vermiştir. Dolayısıyla, özellikle, yapılan muayenenin cinsel saldırıya ilişkin bir suç tasnii karşısında, başvurunu yakalayan ve tutuklayan güvenlik güçleri mensuplarını korumak için yetkililer tarafından alınan isteğe bağlı bir tedbir olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, koruma amaçlı bu tedbir, bilhassa başvuranın cinsel saldırıya uğradığına ilişkin herhangi bir şikâyette bulunmamış olduğu dikkate alındığında, tutuklu bir kimsenin kendi vücut bütünlüğüne dair böylesi zorlayıcı ve ciddi bir müdahaleye rıza göstermesine çalışılmasını haklı kılmamaktadır.

Polis Şiddeti

Aydın / Türkiye

25 Eylül 1997

Bk. aşağıda, “Tecavüz ve cinsel istismar” başlığı altında.

Y.E. / Türkiye (başvuru no. 24209/94)

22 Temmuz 2003

Başvuran ve karısı, yasadışı bir örgüt olan PKK'ya (Kürdistan İşçi Partisi) yardım ve yataklık ettikleri şüphesi ile 1993 yılının Ekim ayında polis tarafından gözaltına alınmıştır. Başvuranın karısı dört gün gözaltında tutulmuştur. Bu süre içerisinde gözleri bağlı olarak tutulduğunu ve polis memurlarının kendisini coplarla darp ettiklerini, sözlü olarak aşağıladıklarını ve tecavüz etmekle tehdit ettiklerini iddia etmiştir. Başvuranın karısı bir doktor tarafından muayene edilmiş ve başka bir muayene daha yapılması için bir jinekologa götürülmüştür. Kendisi bir perdenin arkasında muayene edilirken polis memurları da orada kalmışlardır. Başvuran ve karısı 1994 yılının Mart ayında beraat etmişlerdir. 19 Aralık 1995 tarihinde, üç polis memuru, kendisini jinekolojik bir muayeneden geçmeye zorlayarak başvuranın karısının özel hayata saygı hakkını ihlal etmekle suçlanmışlardır. Söz konusu polis memurları Mayıs 1996'da beraat etmişlerdir. Başvuran, karısının zorla jinekolojik bir muayeneden geçirilmesinin Sözleşme'nin 8. maddesini (özel hayata saygı hakkı) ihlal etmiş olduğunu iddia etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, başvuranın karısının tutukluluğu esnasında üzerinde kontrol yetkilerini bütünüyle kullanan yetkililer gözetimindeki savunmasız konumu dikkate alındığında, kendisinden jinekolojik muayeneye karşı direniş göstermesinin beklenemeyeceğini değerlendirmiştir. Bu nedenle, başvuranın karısının özel hayatına saygı hakkına bir müdahale söz konusudur. Türk Hükümeti, kanunlarda tanımlanan tıbbi bir gerekliliğin ya da diğer koşulların söz konusu olduğunu ispat etmemiştir. Mahkeme, Türk Hükümeti'nin tutukluların bir adli tıp doktoru tarafından muayeneden geçirilmelerinin cinsel taciz ya da kötü muameleye ilişkin suç tasniinde bulunulmasına karşı önemli bir koruma tedbiri olabileceği yönündeki görüşünü kabul ederken, bir kimsenin vücut bütünlüğüne karşı yapılan her türlü müdahalenin kanunlarla öngörülmüş olması gerektiğini ve ilgili kimsenin rızasını gerektirdiğini kaydetmiştir. Mevcut davada söz konusu durumun böyle olmaması nedeniyle, yapılmış olan müdahale kanunlara uygun değildir.

Maslova ve Nalbandov / Rusya

24 Ocak 2008

Bk. aşağıda, “Tecavüz ve cinsel istismar” başlığı altında.

Yazgül Yılmaz / Türkiye

1 Şubat 2011

Bu davada başvuran, 16 yaşındayken polis tarafından tutuklu bulundurulurken cinsel olarak taciz edildiğinden şikâyet etmiştir. Başvuran, kızlık zarının bozulup bozulmadığının tespit edilmesi için, yanında refakatçisi olmadan ve kendisinin ya da velisinin rızası alınmaksızın jinekolojik bir muayeneden geçirilmiştir. Beraat ettirilip serbest bırakılmasının ardından, travma sonrası stres bozukluğu yaşamış ve depresyona girmiştir. Gözaltında tutulduğu esnada saldırıya uğradığı iddialarının büyük kısmı daha sonra yapılan tıbbi muayenelerle desteklenmiştir. İlgili cezaevi doktorları hakkında herhangi bir disiplin soruşturması gerçekleştirilmemiştir.

Mahkeme, söz konusu zamandaki kanunların, kadın tutukluların muayenelerine ilişkin gerekli koruyucu tedbirleri tesis etmediğini ve özellikle henüz rüştünü ispat etmemiş kimselere yönelik jinekolojik muayeneler için ek güvenceler gerektiğini kaydetmiştir. Polis memurları hakkında haksız cinsel saldırı suçlamalarında bulunulmasının önüne geçmesi beklenen, kadın tutuklulara yönelik rutin jinekolojik muayenelere ilişkin genel uygulama, tutuklu kadınların menfaatine uygun bir uygulama değildir ve tıbbi açıdan haklı bir gerekçesi bulunmamaktadır. Başvuran, tecavüzden değil cinsel tacizden şikâyetçi olmuştur; ki bu da, yanlış olduğu kızlık

zarının incelenmesi ile ispatlanabilecek bir iddia değildir. Mahkeme, jinekolojik muayeneler konusunun yeni Türk Ceza Muhakemesi Kanunu'nda düzenlendiğini ancak bu Kanun'da rüştünü ispat etmemiş kimselere ilişkin herhangi özel bir hükmün yer almadığını kaydetmiştir. Mahkeme, hem başvuranın polis gözaltısında yapılan jinekolojik muayenesi hem de sorumlu kimseler hakkındaki soruşturmanın yetersizliği bakımından, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı muamele yasağı) **ihlal edilmiş olduğuna** hükmetmiştir.

B.S. / İspanya (no. 47159/08)

24 Temmuz 2012

Söz konusu dava, Palma de Mallorca'nın kenar mahallelerinden birinde hayat kadını olarak çalışırken polis tarafından durdurulan Nijerya kökenli bir kadın ile ilgilidir. Başvuran bilhassa, polis memurlarının sorgulamak için kendisini durdururken sözlü ve fiziksel olarak taciz ettiklerinden şikâyetçi olmuştur. Başvuran ayrıca, hayat kadını olarak çalışması, ten rengi ve cinsiyeti sebebiyle kendisine karşı ayrımcılık yapıldığını iddia etmiştir.

Mahkeme, İspanya Devleti'nin başvuranın sokakta durdurulup sorgulandığı iki olayda kötü muamele gördüğü iddialarına ilişkin yeterli ve etkili bir soruşturma yürütmemiş olduğuna, bunun da Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) usul bakımından **ihlal edildiği** anlamına geldiğine hükmetmiştir. Mahkeme ayrıca, yerel mahkemelerin başvuranın hayat kadınlığı yapan Afrikalı bir kadın olarak içinde bulunduğu duruma has özel savunmasızlık halini dikkate almamış olduklarını ve bu nedenle, söz konusu olaylarda ayrımcı bir tutumun rol oynayıp oynamadığını tespit etmek için olası tüm tedbirleri alma yükümlülüklerini yerine getirmediklerini değerlendirmiş; dolayısıyla, Sözleşme'nin **3. maddesi ile birlikte değerlendirildiğinde 14. maddesinin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme son olarak, başvuranın kötü muamele iddialarına ilişkin olarak Sözleşme'nin **3. maddesinin ihlal edilmediğine** karar vermiştir.

İzci / Türkiye

23 Temmuz 2013

Söz konusu dava, özellikle İstanbul'da Kadınlar Günü'nü kutlamak amacıyla barışçıl bir gösteriye katılmasının ardından polis tarafından saldırıya uğradığından, Türkiye'de bu türden polis vahşetine müsamaha gösterildiğinden ve bunların genellikle cezasız kaldığından şikâyetçi olan bir Türk kadını ile alakalıdır.

Mahkeme, Sözleşme'nin hem usul hem de esas bakımından olmak üzere **3. maddesinin** (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) ve **11. maddesinin** (toplantı özgürlüğü hakkı)

ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme özellikle, Türkiye hakkında daha önceki birçok davada olduğu gibi polis memurlarının şiddet içermeyen ve kamu düzenine karşı herhangi bir tehdit oluşturmayan bir kalabalığı dağıtma öncesinde belli bir düzeyde müsamaha göstermeyip kendilerini tutmamış olduklarını ve gösterilere karşı orantısız güç kullanılması sonucunda, başvuranın yaralanmış olduğunu değerlendirmiştir. Dahası, Türk makamlarının sorumlu polis memurlarını tespit etme ve cezalandırma konusundaki başarısızlığı, Devletin Sözleşme uyarınca kötü muamele iddiaları hakkında etkin soruşturmalar yürütme yükümlülüğüne riayet etmesi konusuna ilişkin ciddi şüpheler doğurmuştur. Son olarak, polis memurları tarafından aşırı güç kullanılmasının insanların gösteri yapma konusundaki istekliliği üzerinde caydırıcı bir etkisi olmuştur.

Bu davada Mahkeme, toplantı özgürlüğü hakkına ve/veya gösteriler esnasında kolluk kuvvetleri görevlileri tarafından aşırı güç kullanılmasına ilişkin olarak Türkiye hakkında çok sayıda başvurunun derdest durumda olduğunu yinelemiştir. Mahkeme bu nedenle, bu sorunun sistematik yönünü göz önünde bulundurarak, Türk makamlarının, Sözleşme'nin **46. maddesi** (kararların bağlayıcılığı ve icrası) **kapsamındaki yükümlülükleri doğrultusunda**, gelecekte meydana gelebilecek benzer ihlallerin önüne geçilmesi amacıyla **genel tedbirler almalarını** talep etmiştir.

Afet Süreyva Eren / Türkiye

20 Ekim 2015¹

Yasadışı bir siyasi örgüte üye olma şüphesiyle 1999 yılının Haziran ayında yakalanan başvuran, gözaltında tutulduğu sırada işkenceye karşılık gelen bir kötü muameleye maruz bırakıldığını ileri sürmüştür. Başvuran ayrıca, yetkililerin kendisinin ileri sürmüş olduğu kötü muamele iddialarına ilişkin etkili bir soruşturma yürütmemiş olduklarını iddia etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) hem esastan hem de usul yönünden **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, özellikle işkencenin niteliğini ve derecesini ve delillerden elde edilebilecek olan kötü muamelenin yasadışı bir siyasi örgütle bağlantılı olduğu şüphesine dair başvurandan bilgi elde edilmesi amacıyla uygulandığı şeklindeki güçlü çıkarımları göz önünde bulundurarak, söz konusu kötü muamelenin başvuranın ancak ve ancak işkence olarak nitelendirilebilecek çok ciddi ve zalimane ölçüde acı çekmesine yol açtığını kaydetmiştir. Mahkeme ayrıca,

¹ İşbu karar [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin](#) 44 § 2 (kesinleşmiş kararlar) maddesinde belirlenen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir.

soruşturma ve devamındaki ceza yargılamalarının yetersiz olduğunu değerlendirmiş ve bu nedenle, Devletin Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki usule ilişkin yükümlülüklerine dair bir ihlalim söz konusu olduğuna karar vermiştir.

Dilek Aslan / Türkiye

20 Ekim 2015²

Özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerin ailelerini desteklemek amacıyla broşür dağıtırken Ekim 2006'da yakalanan başvuran, polis tarafından kötü muameleye maruz bırakıldığını iddia etmiş ve yetkililerin kendisinin bu iddialarına ilişkin etkili bir soruşturma yürütmediklerini ileri sürmüştür. Başvuran ayrıca, kendisinin görüşlerini yansıtan broşürleri dağıtmasının güç zoruyla engellenmiş olduğu iddia etmiştir.

Mahkeme'nin elindeki deliller, başvuranın polis tarafından kötü muameleye maruz bırakıldığının makul şüphenin ötesinde kanıtlanmasına imkân vermemiştir. Mahkeme bu nedenle, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) esas bakımından **ihlal edilmemiş olduğuna** hükmetmiştir. Diğer taraftan, Mahkeme, yetkililerin başvuranın kötü muameleye uğramış olduğu şeklindeki iddialarına dair yeterli ve etkili bir soruşturma yürütmemiş olduklarını değerlendirmiş, bu nedenle Sözleşme'nin **3. maddesinin usul yönünden ihlal edilmiş olduğuna** hükmetmiştir. Mahkeme son olarak, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlalinin söz konusu olmadığına** karar vermiştir.

Tecavüz ve Cinsel İstismar

X ve Y / Hollanda (no. 8978/80)

26 Mart 1985

Zihinsel engelli olan bir genç kıza (ikinci başvuran), yaşadığı zihinsel engelli çocuklara hizmet veren bakımevinde, on altıncı yaş gününden bir gün sonra (Hollanda'da cinsel ilişki için rıza yaşı 16 idi) görevli kişinin bir akrabası tarafından tecavüz edilmiştir. Başvuran bu olaydan sonra travma geçirmiş, fakat zeka yaşının düşük olması nedeniyle resmi bir şikayette bulunmak için yetersiz olduğuna karar verilmiştir. Şikâyet dilekçesini kendisi yerine babası (birinci başvuran) imzalamış, ancak dilekçeyi mağdurun kendisinin imzalaması gerektiği için fail hakkında dava açılmamıştır. Yerel mahkemeler bu konuda yasal bir boşluk olduğunu kabul etmişlerdir.

² İşbu karar [Sözleşme'nin](#) 44 § 2 (kesinleşmiş kararlar) maddesinde belirlenen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir.

Mahkeme, Sözleşme'nin 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ile amaçlananın esasen bireyi kamu makamlarının keyfi müdahalelerine karşı korumak olmasına rağmen, bu maddenin yalnızca Devleti bu tür müdahalelerde bulunmaktan kaçınmaya zorlamakla kalmadığını: aslında olumsuz olan bu taahhüde ilave olarak, özel hayata ve aile hayatına saygının etkin bir şekilde sağlanmasına özgü pozitif yükümlülüklerin de mevcut olabileceğini hatırlatmıştır. Mevcut davada, Mahkeme, medeni kanun ile sağlanan korumanın, ikinci başvuranın maruz bırakıldığı türden bir haksızlık durumunda yetersiz kaldığına karar vermiştir. Bu dava, özel hayatın temel değerlerinin ve önemli hususlarının tehlike altında olduğu bir davadır. Bu alanda etkili bir caydırıcılığın bulunması vazgeçilmez öneme sahiptir ve bu, ancak ceza kanunu hükümleri ile tesis edilebilir. Mahkeme, Hollanda Ceza Kanunu'nun ikinci başvurana uygulanabilir ve etkili bir koruma sağlamamış olduğunu gözlemlemiş, bu nedenle, söz konusu haksızlığın niteliğini göz önünde bulundurarak, ikinci başvuranın Sözleşme'nin **8. maddesine ilişkin bir ihlalin** mağduru olduğuna karar vermiştir.

Aydın / Türkiye

25 Eylül 1997

Kürt kökenli genç bir Türk kadını olan başvuran (söz konusu zamanda 17 yaşında idi), ailesinin diğer iki ferdiyle birlikte nedeni açıklanmaksızın yakalanmış ve gözaltına alınmıştır. Güvenlik güçlerinin bir mensubu tarafından kendisine tecavüz edilmeden önce, başvuranın gözü bağlanmış, dövülmüş, çırılçıplak soyulmuş, bir lastiğe yerleştirilmiş ve üzerine tazyikli su sıkılmıştır. Başvuran daha sonra çok sayıda kişi tarafından yaklaşık bir saat boyunca tekrar dövülmüştür. Bunun sonrasında, tecavüz vakalarında tecrübesi olmayan bir hekim tarafından yapılan muayenesinde başvuranın kızlık zarının yırtılmış olduğu ve kasıklarında geniş çaplı çürükler olduğu tespit edilmiştir. Başvuran ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapmış oldukları başvuruyu geri çekmeye zorlamak için yetkililerce ailesine baskı ve tacizde bulunulduğunu iddia etmiştir.

Mahkeme, bir Devlet görevlisi tarafından tutuklu bir kimseye tecavüz edilmesinin, suçlu kişinin mağdurun savunmasızlığını ve zayıflamış direncini kolaylıkla istismar edebileceği göz önüne alındığında, bilhassa vahim ve menfur bir kötü muamele biçimi olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, tecavüz mağdurun üzerine derin psikolojik yaralar bırakan bir suç olup, zamanın etkisi kendisini, diğer fiziksel ve zihinsel şiddet biçimlerinde olduğu kadar hızlı hissettirmez. Bu olay, başvuran üzerinde küçük düşmüşlük ve hem fiziksel hem de duygusal olarak kirlenmişlik hissi bırakmış olmalıdır. Mahkeme, gözaltındayken başvurana uygulanan fiziksel ve zihinsel şiddetin ve özellikle tecavüz edilmesinin işkenceye ulaşan bir gaddarlıkla

gerçekleştirildiğini kaydederek, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir. Bunun yanı sıra, gözaltı sırasında bir görevli tarafından tecavüze uğrandığı iddiası, mağdurun bu alanda uzman bağımsız hekimler tarafından gereken tüm hassasiyet gösterilerek muayene edilmesini gerektirmektedir. Durum böyle olmamış, bu ise soruşturmanın yeterliliğini başarısız kılmıştır. Sonuç olarak başvuran tazminat hakkı elde edememiş; dolayısıyla Sözleşme'nin **13. maddesi** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edilmiştir**.

M.C. / Bulgaristan (no. 39272/98)

4 Aralık 2003

14 yaşındaki (Bulgaristan'da cinsel ilişki için rıza yaşı 14 idi) başvurana iki erkek tarafından tecavüz edilmiştir; tecavüz esnasında ve sonrasında ağlayan başvuran, annesi tarafından hastaneye götürülmüş, hastanede başvuranın kıklık zarının yırtılmış olduğu tespit edilmiştir. Tecavüze direndiği veya yardım istediği tespit edilemediğinden failer hakkında kovuşturma yapılmamıştır.

Mahkeme, rıza verilmemesinin tecavüz ve cinsel istismarın tespitinde temel bir unsur teşkil etmesinden ve buna ilişkin uluslararası eğilimlerden bahisle Sözleşme'nin **3. maddesinin** (aşağılayıcı muamele yasağı) ve **8. maddesinin** (özel hayata saygı hakkı) ihlal edilmiş olduğuna hükmetmiştir. AİHM, başta genç kızlar olmak üzere cinsel istismar mağdurlarının psikolojik olarak (ya istemeden boyun eğerek ya da kendini tecavüz olayından soyutlayarak) veya şiddetin devamının geleceği korkusuyla direnemediklerini kaydetmiştir. Devletlerin, mağdur fiziksel olarak direnç göstermemiş olsa dahi, rıza haricinde gerçekleşen cinsel eylemleri kovuşturma yükümlülüğü bulunduğunu vurgulayan AİHM, hem soruşturma işlemlerinin hem Bulgar hukukunun kusurlu olduğu sonucuna varmıştır.

Maslova ve Nalbandov / Rusya

24 Ocak 2008

Sorgu için polis karakoluna çağrılan başvurana, bir cinayet olayına karıştığını itiraf etmesi için polis memurları tarafından baskı yapılmıştır. Bir polis memuru başvurana parmak kelepçesi takmış, dövmüş, tecavüz etmiş ve sonra zorla oral seks yaptırmıştır. Daha sonra başka bir polis memuruyla birlikte defalarca karnına vurmuş, nefes almasını engelleyip boğmak için yüzüne gaz maskesi takmış, küpelerine kablo bağlayarak elektrik vermişlerdir. Başvuran, kendisine lavaboya gitmesi için izin verildiğinde, bileklerindeki damarları kesmeye çalışmıştır. Üç savcılık görevlisi, kendisini karakolda sorguladıktan sonra, alkol içmişler ve kondom ve ıslak mendil kullanarak başvurana tecavüz etmeye devam etmişlerdir. Başvuran,

tecavüze ve işkenceye uğradığı iddiasıyla şikâyetçi olmuştur. Karakolda bulunan kullanılmış bir kondomdan alınan vajinal hücrelerin %99.99 ihtimalle başvurana ait olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde, karakolda bulunan kullanılmış ıslak mendillerde ve çeşitli giysilerde sperm ve başvuranıninkiyle aynı antijen grubuna ait vajinal doku izlerine rastlanmıştır. Ancak, bir mahkeme, savcılık görevlileri hakkında takibatta izlenmesi gereken özel usulün takip edilmediği gerekçesiyle, toplanan delillerin kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Dolayısıyla, suç delili bulunmadığı için dava düşmüştür.

AİHM, olayların başvuranın anlattığı biçimde meydana geldiğini destekleyen etkileyici ve belirsizliğe mahal vermeyen bir delil grubu bulunduğunu kaydetmiştir. AİHM ayrıca, gözaltındaki bir kimseye bir Devlet görevlisi tarafından tecavüz edilmesinin, suçlu kişinin mağdurun savunmasızlığını ve zayıflamış direncini kolaylıkla istismar edebileceği göz önüne alındığında, bilhassa vahim ve menfur bir kötü muamele biçimi olduğunu vurgulamıştır. Başta defalarca gerçekleştirilen tecavüz eylemi olmak üzere başvuranın maruz kaldığı fiziksel şiddet işkenceye karşılık gelmektedir ve bu nedenle Sözleşme'nin **3. maddesi** (işkence ve insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) ihlal edilmiştir. Etkili soruşturma yürütülmemesi nedeniyle, Sözleşme'nin **3. maddesinin usul bakımından** da ihlalinin söz konusu olduğuna hükmedilmiştir.

P.M. / Bulgaristan (no. 49669/07)

24 Ocak 2012

Bu dava, 13 yaşındayken tecavüze uğrayan başvuranın, Bulgar makamlarının bu konuyla ilgili soruşturmayı sonuçlandırmalarının 15 yıldan uzun sürmesine ve kendisine tecavüz eden kişiler hakkında kovuşturma yürütülmesi konusundaki isteksizliklerine karşı başvurabileceği bir hukuk yolunun bulunmamasına ilişkin şikâyeti ile alakalıdır.

Mahkeme, dava konusu olayların ve suçluların tespit edilmiş olmasına rağmen başvuranın uğradığı tecavüz olayı ile ilgili şikâyeti hakkındaki soruşturmanın etkili olmadığına karar vererek, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) usul bakımından **ihlal edilmiş** olduğuna hükmetmiştir.

I.G. / Moldova Cumhuriyeti (no. 53519/07)

15 Mayıs 2012

Başvuran, 14 yaşında bir kız çocuğu iken bir tanıdığı (başvuranın sık sık ziyaret ettiği büyükannesi ile aynı mahallede oturan 23 yaşındaki bir erkek) tarafından tecavüze

uğradığından şikâyetçi olmuştur. Başvuran bilhassa, yetkililerin kendisinin iddialarına ilişkin etkili bir soruşturma yürütmediklerinden şikâyet etmiştir.

AİHM, başvuranın davası ile ilgili soruşturmanın, Devletin tecavüz ve cinsel istismarın her türünü etkili biçimde soruşturmaya ve cezalandırmaya ilişkin pozitif yükümlülüğünün gereklilerini yerine getirmediğini kaydetmiş ve bu nedenle Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) **ihlal edilmiş** olduğuna karar vermiştir.

M. ve Diğerleri / İtalya ve Bulgaristan (no. 40020/03)

31 Temmuz 2012

Roma kökenli ve Bulgaristan vatandaşı olan başvuranlar, iş bulmak için İtalya'ya gelmelerinin ardından, kızlarının özel şahıslar tarafından silah zoruyla alıkonup çalışmaya ve hırsızlık yapmaya zorlandığından ve bir köyde yaşayan Romalı bir aile tarafından cinsel istismara uğradığından şikâyetçi olmuşlardır. Başvuranlar ayrıca, İtalyan makamların söz konusu olaylara ilişkin yeterli nitelikte bir soruşturma yürütmediklerini iddia etmişlerdir.

Mahkeme, başvuranların Sözleşme'nin **4. maddesi** (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) **kapsamında yapmış oldukları şikâyetlerin kabul edilemez** (açıkça dayanaktan yoksun) olduğunu beyan etmiştir. AİHM, insan kaçakçılığına ilişkin şikâyeti destekleyen hiçbir delilin mevcut olmadığını kaydetmiştir. Ancak, Mahkeme, İtalyan makamların başvuranın söz konusu zamanda reşit olmayan kızının tutulduğu villada defalarca dövüldüğüne ve tecavüze uğradığına ilişkin şikâyetleri hakkında etkili bir soruşturma yürütmemiş oldukları sonucuna varmıştır. Mahkeme bu nedenle, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) usul bakımından **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme son olarak, birinci başvuranın serbest bırakılması için İtalyan makamlar tarafından atılan adımlar bakımından Sözleşme'nin **3. maddesinin ihlal edilmemiş olduğuna** hükmetmiştir.

P. ve S. / Polonya (no. 57375/08)

30 Ekim 2012

Başvuranlar, bir anne ve kızından oluşmaktadır. 2008 yılında, on dört yaşında olan birinci başvuran tecavüze uğramasının ardından hamile kalmıştır. Başvuranlar özellikle, birinci başvuranın yürürlükte olan kanunlarda belirlenen şartlar altında zamanında ve engelsiz bir şekilde kürtaja erişimini güvence altına alan kapsamlı bir yasal çerçevenin mevcut olmadığından ve davaya ilişkin bilgilerin kamuya ifşa edildiğinden şikâyet etmişlerdir. Başvuranlar ayrıca, birinci başvuranın annesinin velayetinden alınıp bir çocuk barınma evine ve daha sonra bir hastaneye yerleştirilmesinin kanunlara aykırı olduğundan şikâyetçi olmuşlar

ve davanın kendine özgü koşullarının insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele anlamına geldiğini ileri sürmüşlerdir.

Mahkeme, her iki başvurana hakkında da, kanunlara uygun kürtaja erişimin belirlenmesi ve başvuruların kişisel bilgilerin ifşa edilmesi bakımından Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmiş** olduğuna karar vermiştir. AİHM ayrıca, özellikle birinci başvuranın çocuk barınma evine yerleştirilmesinin esas amacının kendisini ebeveynlerinden ayırmak ve kürtaj yaptırılmasına engel olmak olduğunu tespit ederek, Sözleşme'nin **5 § 1 maddesinin** (özgürlük ve güvenlik hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Son olarak, yetkililer tarafından birinci başvurana çok üzücü şekilde bir muamelede bulunmuş ve başvuranın acısı Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı muamele yasağı) kapsamına girmesi için gerekli asgari ciddiyet düzeyine ulaşarak, Sözleşmenin bu hükmünün **ihlaline** yol açmıştır.

O'Keeffe / İrlanda

28 Ocak 2014 (Büyük Daire)

Dava, dokuz yaşındaki bir kız öğrencinin 1973 yılında İrlanda'da bir Ulusal Okuldaki bir öğretmen tarafından uğradığı cinsel istismar konusunda Devletin sorumluluğu ile alakalıdır. Başvuran özellikle, İrlanda Devletinin ilköğretim sistemini hem kendisini istismara karşı koruma açısından hem de kendisinin uğradığı kötü muameleye ilişkin soruşturma yürütme ya da uygun bir adli işlemde bulunma açısından yapılandırmadığından şikâyetçi olmuştur. Başvuran ayrıca, Devletin kendisini korumadaki yetersizliğinin kabul edilmediğini ve bunun için kendisinin herhangi bir tazminat elde edemediğini iddia etmiştir.

Mahkeme, İrlanda Devletinin başvuranı cinsel istismara karşı koruyamaması ve başvuranın bu kusur karşısında ulusal düzeyde kabul görememesi bakımından, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) ve **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edilmiş olduğuna** hükmetmiştir. Mahkeme bunun yanı sıra, başvuranın okulundaki cinsel istismar şikâyetlerine ilişkin soruşturma açısından, Sözleşme'nin **3. maddesinin ihlalinin söz konusu olmadığına** karar vermiştir.

W. / Slovenya (no. 24125/06)

23 Ocak 2014

Söz konusu dava, 1990 yılının Nisan ayında o zaman 18 yaşında olan başvurana tecavüz eden bir grup erkek hakkındaki ceza yargılamaları ile alakalıdır. Başvuran özellikle, ceza

yargılamalarında yapılan uzun süreli ertelemeler sebebiyle, Devletin, kendisine karşı işlenen suçlara dair etkin bir kovuşturma yürütülmesi yönündeki yükümlülüğünü yerine getirmemiş olduğundan şikâyetçi olmuştur. Başvuran, uzun yargılamalar sonucu çekmiş olduğu sıkıntılar karşılığında kendisine ulusal düzeyde bir tazminat ödenmesine karşın, ödenen 5,000 avronun miktarının yeterli tazmini sağlamadığını değerlendirmiştir.

Mahkeme, başvuranın uğramış olduğu tecavüz olayına ilişkin ceza yargılamalarının 3. madde ile öngörülen usulü gerekliliklere uymadığını kaydederek, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) usul bakımından **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir.

M.A. / Slovenya (no. 3400/07) ve N.D. / Slovenya (no. 16605/09)

15 Ocak 2015

Başvuranlar, Slovenya Devletinin tecavüzle suçladıkları ve haklarındaki ilgili ceza yargılamalarının ilk davası yaklaşık 26 yıl, ikinci davası ise 9 yıldan fazla süren erkekler hakkındaki kovuşturma ve yargılamalara ilişkin etkili bir sistem sağlamamış olduğundan şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme, başvuranların tecavüz olayına ilişkin ceza yargılamalarının Sözleşme'nin 3. maddesinin getirdiği usuli gerekliliklere uymadığını kaydederek, her iki davada da Sözleşme'nin usule ilişkin bir **ihlalinin** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) söz konusu olduğuna karar vermiştir.

S.Z. / Slovenya (no. 29263/12)

3 Mart 2015³

Başvuran özellikle, haksız şekilde tutuklanması, saldırıya ve tecavüze uğraması ve insan kaçakçılığına maruz kalmasına ilişkin ceza yargılamalarının etkili olmadığından şikâyetçi olmuştur. Başvuran, bilhassa, iki polis memurunun olaya karışmış olma ihtimaline ilişkin bir soruşturmanın yapılmamış olduğundan, saldırısına uğradığı iki kişi hakkında kovuşturma yürütülmemesinden ve davanın soruşturulması ve görülmesi için geçen sürenin aşırı uzunluğundan şikâyet etmiştir. Başvuran ayrıca, ceza yargılamalarının aşırı uzun sürmesinin, kendisinin tazminat talebini ilgilendirdiği kısım bakımından, makul sürede adil yargılanma hakkının gerekliliklerini ihlal etmiş olduğunu iddia etmiştir. Başvuran son olarak, davasının

³ Bu karar [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi](#)'nin 44§2 maddesinde belirtilen koşullar (nihai kararlar) çerçevesinde kesinleşecektir.

Bulgaristan'daki ceza yargılamalarının etkisizliğine dair tekrar eden sorunların sayısını ortaya koyduğunu ileri sürmüştür.

Mahkeme, başvuranın yasadışı bir şekilde bir dairede kapalı tutulmasına ve tecavüze uğramasına dair yürütülen soruşturmadaki eksiklikler bakımından, bilhassa ceza yargılamalarında yaşanan aşırı gecikmeleri ve söz konusu suçların bazı yönlerine ilişkin soruşturma yürütülmemiş olduğunu göz önünde bulundurarak, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) **ihlal edilmiş** olduğuna karar vermiştir. Mahkeme, yetkililerin başvuranın kadın kaçakçılığı faaliyetleri yürüten organize bir suç şebekesinin bu olaya karışmış olabileceği yönündeki iddialarını incelemeyi gerekli görmemelerinin önemli bir endişe nedeni olduğunu kaydetmiştir.

Mahkeme ayrıca, bu davada, Bulgaristan hakkına vermiş olduğu hâlihazırda 45'ten fazla sayıda kararda, Mahkeme'nin yetkililerin etkili bir soruşturma yürütme yükümlülüklerine uymadıkları yönünde hüküm kurmuş olduğunu gözlemlemiştir. Tekrar eden bu eksikliklerin sistematik bir sorunun varlığını ortaya koyduğunu kaydederek, Mahkeme, Sözleşme'nin **46. maddesi** (kararların bağlayıcılığı ve icrası) gereğince, gelecekte Sözleşme'ye ilişkin benzer başka ihlallerin önlenmesi için uygulama anlamında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi ile işbirliği yaparak hangi tedbirlerin alınması gerektiğine karar vermenin Bulgaristan'ın görevi olduğunu değerlendirmiştir.

I.P. / Moldova Cumhuriyeti (no. 33708/12)

28 Nisan 2015⁴

Başvuran, bir yıldan fazla bir süredir birlikte olduğu bir erkek tarafından tecavüze uğradığını iddia etmiştir. Başvuran bilhassa, Moldova makamlarının kendisinin tecavüz iddialarının etkili bir şekilde soruşturmamış olduklarını ve tecavüz iddiasına ya da soruşturmanın yetersizliğine ilişkin olarak başvurabileceği ceza kanununda ya da medeni kanunda etkili bir hukuk yolunun mevcut olmadığını ileri sürmüştür.

Mahkeme, başvuranın davasına ilişkin soruşturmanın, her türlü tecavüz ve cinsel istismar iddiasının etkili bir şekilde soruşturulmasına ve bu suçların cezalandırılmasına dair Devletin pozitif yükümlülükleri içerisinde yer alan koşulları yerine getirmemiş olduğunu kaydederek, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) usul yönünden

⁴ Bu karar [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi](#)'nin 44§2 maddesinde belirtilen koşullar (nihai kararlar) çerçevesinde kesinleşecektir.

ihlalinin söz konusu olduğuna hükmetmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranın medeni kanunda başvurabileceği bir hukuk yolunun mevcut olmadığı yönündeki şikâyeti bakımından, Sözleşme'nin **3. maddesi ile birlikte değerlendirildiğinde 13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir.

Y. / Slovenya (no. 41107/10)

28 Mayıs 2015⁵

Bu dava genç bir kadının, çocukken kendisine defalarca cinsel saldırıda bulunmakla suçladığı bir aile dostu hakkında açılan ceza davasının aşırı uzun sürdüğü ve bunun kendisi için sarsıcı bir süreç olduğu yönündeki şikâyeti ile ilgilidir. Başvuran özellikle, cinsel saldırıya uğradığı iddiasına ilişkin soruşturmanın ve devamındaki adli yargılamaların makul olmayan bir ölçüde geciktirildiğini, suç duyurusunda bulunmasının ardından ancak yedi yıl geçtikten sonra ilk derece mahkemesi kararının ilan edildiğini ileri sürmüştür. Başvuran ayrıca, ceza yargılamaları esnasında kişisel bütünlüğünün ihlal edilmiş olduğundan ve bilhassa, davasında gerçekleştirilen duruşmaların ikisi sırasında davalının kendisi tarafından çapraz sorgulamaya tabi tutulmuş olması sebebiyle sarsıntıya uğramış olduğundan şikâyet etmiştir.

Mahkeme bilhassa, başvuranın suç duyurusunda bulunması ile ilk derece mahkemesi kararının çıkması arasında yedi yıldan uzun bir sürenin geçmesinin yargılamaların sonucuna haneler getirip getirmediği konusuna varsayımda bulunmanın imkânsız olmasına karşın, bu türden bir gecikmenin hızlılık koşulu ile bağdaştırılamayacağını kaydederek, Devletin Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele) kapsamındaki usule ilişkin yükümlülüklerine dair **bir ihlalin söz konusu olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, Slovenya makamlarının ceza soruşturması ve davanın görülmesi esnasında başvuranın kişisel bütünlüğünü korumadığını kaydederek, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir. Bilhassa, Slovenya makamlarının, cinsel saldırıda bulunduğu iddia edilen kişinin yargılamalar esnasında başvuranı çapraz sorguya tabi tutarken incitici ve aşağılayıcı ifadeler kullanmasına engel olmuş olmaları gerekirdi. Slovenya makamlarının başvuranın daha fazla sarsıntı yaşamamasının önüne geçmek için birtakım tedbirler almış oldukları kabul edilmelidir. Ancak, konunun hassasiyeti ve başvuranın iddia edilen cinsel saldırıların gerçekleştiği zamanki yaşının küçük olması göz önüne alındığında, özellikle duyarlı bir yaklaşımın

⁵ Bu karar [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi](#)'nin 44§2 maddesinde belirtilen koşullar (nihai kararlar) çerçevesinde kesinleşecektir.

benimsenmesi gerekirdi. Mahkeme, bilhassa davalının kendisi tarafından gerçekleştirilen çapraz sorgunun niteliği konusunda, savunma tarafına başvuranın güvenilebilirliğini sorgulaması için belirli bir derece özgürlük tanınması gerekmesine karşın, çapraz sorgunun tanıkları yıldırma ve aşağılama yönünde bir araç olarak kullanılmaması gerektiği kanaatindedir.

Derdest başvuru

S.H.H. / Türkiye (no. 22930/08)

Türk Hükümeti'ne 10 Şubat 2010 tarihinde tebliğ edilen başvuru

Sekiz yaşındayken babası tarafından cinsel saldırıya uğrayan, üç yıllık bir süre boyunca babası tarafından cinsel olarak istismar edilen ve on iki yaşındayken tecavüze uğrayan başvuran özellikle, babası hakkında hükmedilmiş olan cezanın yetersiz olduğundan ve yerel yetkililer tarafından yürütülen soruşturmanın yetersiz olması sebebiyle babasının tecavüz ile suçlanmamış olduğundan şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, başvuruyu Türk Hükümeti'ne tebliğ etmiş ve Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı), 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ve 13. maddesi (etkili başvuru hakkı) uyarınca taraflara sorular yöneltmiştir.

Sınır dışı edilme halinde kötü muameleye maruz kalma tehlikesi

Kadın sünneti

Collins ve Akaziebie / İsveç

8 Mart 2007 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Nijerya vatandaşı olan başvuranlar, bir anne ve kızından oluşmaktadır. Başvuranlar, Nijerya'ya geri gönderilmeleri halinde kendilerine kadın sünneti yaptırılacağını ve bunun da Sözleşme'nin 3. maddesinin (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) ihlali anlamına geleceğini iddia etmişlerdir. İsveçlik Göçmenlik Dairesi, kadın sünnetinin Nijerya'da kanunen yasaklanmış olduğunu ve bu yasağın en az altı Nijerya eyaletinde uygulandığını belirterek, başvuranların sığınma, mülteci statüsü ya da oturma izni başvurularını reddetmiştir. Dolayısıyla, başvuranların bu eyaletlerden herhangi birine geri gönderilmeleri halinde kendilerine zorla kadın sünneti yaptırılması olasılığı söz konusu olmayacaktı. Kanunla

yasaklanmış olmasına rağmen kadın sünneti uygulamasının hala devam ettiğini ve bunun hakkında asla herhangi bir kovuşturma yürütülmemiş veya ceza verilmemiş olduğunu ileri süren başvuranların itiraz başvuruları kabul edilmemiştir.

Mahkeme, başvuranların Nijerya'ya geri gönderilmeleri sonrasında kendilerine kadın sünnetinin yaptırılacağına ilişkin gerçek ve somut bir tehlikenin mevcut olduğu iddiasının doğruluğunu kanıtlamadıklarını kaydederek, başvuruyu **kabul edilemez** (açıkça dayanaktan yoksun) olarak beyan etmiştir. Bir kadının kadın sünnetine maruz bırakılmasının Sözleşme'nin 3. maddesine (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) aykırı olduğu ve kötü muamele teşkil ettiği konusu tartışılmazdır. Bunun yanı sıra, Nijerya'daki kadınlara geleneksel olarak kadın sünneti yaptırıldığı ve belli bir düzeye kadar bu uygulamanın hala devam ettiği konusu da tartışılmazdır. Ancak, Nijerya'da çok sayıda eyalette kadın sünneti uygulaması kanunen yasaklanmıştır ve başvuranların gelmiş oldukları eyalet de bu eyaletler arasında yer almaktadır. Ayrıca, birinci başvuran hamileyken, hala kendi ailesinden yardım ve destek alabileceği Nijerya'daki başka bir eyalete veya komşu bir ülkeye gitmeyi seçmemiştir. Bunun yerine, İsveç'e gidebilmek için gerekli finansal ve uygulamaya dönük kaynakları elde etmeyi başarmış, böylece, dikkate değer bir ölçüde güç ve bağımsızlık sergilemiştir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde, başvuranın, Nijerya'da kendi eyaletinde olmasa bile en azından kadın sünnetinin kanunen yasaklanmış ve/veya daha az yaygın olduğu başka eyaletlerden birinde, kızını kadın sünnetine karşı koruyamama sebebini anlamak güçtür.

Izevbekhai / İrlanda

17 Mayıs 2011 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Başvuran (anne) ve iki kızı, Nijerya'ya geri gönderilmeleri halinde kızların kadın sünnetine maruz bırakılma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaklarını, bunun ise Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) anlamına geleceğini iddia etmişlerdir. Başvuranlar, annenin en büyük kızının bir yaşındayken ailenin “yaşlılarından biri” tarafından sünnet edildiğini ve aşırı kanama olması sonucu hayatını kaybettiğini iddia etmişlerdir. Aile, babanın ailesinin diğer iki kızını da sünnet etme yönünde baskı uygulaması nedeniyle Nijerya'dan ayrılarak İrlanda'ya gitmiştir. Sığınma başvuruları reddedilmiştir.

AİHM, başvuruyu **kabul edilemez** (açıkça dayanaktan yoksun) olarak beyan etmiştir. Mahkeme özellikle, büyük kızın doğumu ve ölümüne dair iddialarla ilgili kuvvetli şüphelerin bulunduğunu kaydetmiştir. Ayrıca, aile Nijerya'da ekonomik ve sosyal açıdan imtiyazlı bir konumdaydı. Birinci başvuran eğitimli bir meslek erbabı olup kocası ve ebeveynleri kadın

sünnetine karşı idiler. Kendisi veya kocası kızlarının sünnet edilmesiyle ilgili polise herhangi bir bildirimde bulunmamış, yardım istememiş veya yerlerinin değiştirilerek kadın sünneti oranının çok daha düşük ve ender düzeyde olduğu kuzey Nijerya'ya yerleştirilme talebinde bulunmamıştır. Bu nedenle, AİHM, Nijerya'ya geri gönderilmeleri halinde başvuran ve kocasının kızlarını sünnetten koruyabileceklerine kanaat getirmiştir.

Omeredo / Avusturya

20 Eylül 2011 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

1973 doğumlu olan başvuran kendisine kadın sünneti yapılmaması için 2003 yılında Nijerya'dan kaçmıştır. Başvuranın kız kardeşi kadın sünnetinin doğurduğu sonuçlardan dolayı hayatını kaybetmiştir. Başvuran, sünnet yaptırılmasını reddederse köylüler tarafından öldürülmesi tehlikesi bulunduğunu ve annesinin de sünneti kabullenmesini istediğini iddia etmiştir. Başvuranın sığınma başvurusu reddedilmiştir.

Mahkeme, başvuruyu **kabul edilemez** (açıkça dayanaktan yoksun) olarak beyan etmiştir. Herhangi bir kimseyi, çocuğu ya da yetişkini kadın sünnetine maruz bırakmanın Sözleşme'nin 3. maddesini (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele) ihlal edecek şekilde kötü muamele teşkil edeceği hususunda herhangi bir anlaşmazlık bulunmamaktadır. Ancak, AİHM, yerel makamların başvuranın Nijerya'da kadın sünneti yaptırmaya zorlanmaya ilişkin korkusunun haklı nedenlere dayandığına karar vermekle birlikte, ülke içerisinde kalarak da bu muameleden kaçma imkânına sahip olduğunu değerlendirdiklerini kaydetmiştir. Mahkeme bu nedenle, başvuranın Nijerya'daki kişisel konumunu değerlendirmek durumunda kalmıştır. Bu anlamda, başvuranın terzi olarak eğitim aldığından ve bu meslekte deneyimi bulunduğundan bahisle Nijerya'da ailesinin desteğine bağımlı olmaksızın kendi hayatını kurabileceğine inanmamak için bir neden olmadığını kaydetmiştir.

Derdest başvurular

Sow / Belçika (no. 27081/13)

Belçika Hükümeti'ne 23 Nisan 2013 tarihinde tebliğ edilen başvuru

Başvuran, Sözleşme'nin özellikle 3. maddesine (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) dayanarak, menşe ülkesi olan Gine'ye geri gönderilmesi halinde ikinci kez sünnet edileceğinden korktuğunu belirtmiştir.

Mahkeme, başvuruyu Belçika Hükümeti'ne tebliğ etmiş ve taraflara Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) kapsamında sorular yöneltmiştir.

Bangura / Belçika (no. 52872/10)

Belçika Hükümeti'ne 15 Nisan 2014 tarihinde tebliğ edilen başvuru

Söz konusu bu davada, başvuran, kendi menşe ülkesi olan Sierra Leone'ye geri gönderilmesi halinde, kendisine kadın sünneti yaptırılacağı tehlikesinin bulunduğunu iddia etmektedir.

Mahkeme, başvuruyu Belçika Hükümeti'ne tebliğ etmiş ve taraflara Sözleşme'nin 3. maddesi (inanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) kapsamında sorular yönelmiştir.

Töre suçları

A.A. ve Diğerleri / İsveç (no. 14499/09)

28 Haziran 2012

Söz konusu dava, İsveç'te yaşayan ve haklarında verilen tehcir edilme kararının icrası bekleme sürecinde olan Yemen vatandaşları (bir anne ve beş çocuğu) ile alakalıdır. Başvuranlar, tehcir edilerek Yemen'e gönderilmeleri halinde, annenin kocasına çocuklarının ise babalarına itaat etmedikleri ve bu kişinin izni alınmaksızın ülkeden ayrıldıkları gerekçesi ile töre cinayeti kurbanı olma tehlikesi altında olduklarını iddia etmişlerdir. İsveç mahkemeleri, başvuran ailenin sorunlarının esasen kişisel bir alanı ilgilendirdiği ve töreden ziyade mali konularla alakalı olduğu kanaatine varmışlardır.

Mahkeme mevcut davada, başvuranların Yemen'e tehcir edilmeleri halinde öldürülme ya da insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele görme tehlikesi ile karşı karşıya kalacaklarına inanmak için elle tutulur gerekçelerin öne sürülmediği sonucuna varmış ve bu nedenle, başvuranlar hakkındaki **tehcir kararının uygulamaya konmasının** Sözleşme'nin **2. maddesinin** (yaşam hakkı) ya da **3. maddesinin** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) **ihlaline yol açmayacağına** karar vermiştir.

İnsan kaçakçılığı ya da tekrar insan kaçakçılığı mağduru olma tehlikesi

L.R. / Birleşik Krallık (no. 49113/09)

14 Haziran 2011 (kayıttan düşme kararı)

Başvuran, insan kaçakçılığı ile uğraşan Arnavut bir erkek tarafından İtalya'dan Birleşik Krallık'a kaçırılmıştır. Bu kişi, kendisini bir gece kulübünde fahişelik yapması için zorlamış ve bu işten kazandığı bütün parayı elinden almıştır. Başvuran kaçmış ve gizli bir korunma evinde yaşamaya başlamıştır. Başvuran, Birleşik Krallık'tan tekrar Arnavutluk'a

gönderilmesinin Sözleşme'nin 2. (yaşam hakkı) ve 3. (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı), 4. (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) ve 8. (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) maddelerinin ihlaline yol açacak şekilde bir muameleye maruz bırakılma tehlikesi altına sokacağını iddia etmiştir.

Mahkeme, başvuran ve kızına Birleşik Krallık'ta mülteci statüsü verilmiş olması ve artık Arnavutluk'a geri gönderilmelerine ilişkin herhangi bir tehlikenin söz konusu olmaması sebebiyle, Sözleşme'nin 37. maddesi (kayıttan düşme) uyarınca, **başvurunun kayıttan düşürülmesine karar vermiştir**. Hükümet ayrıca, başvurana meydana gelen yargılama giderleri karşılığında belli bir miktar para ödemeyi kabul etmiştir.

V.F. / Fransa (no. 7196/10)

29 Kasım 2011 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Söz konusu dava, başvuranın kendi menşe ülkesi olan Nijerya'ya tehcir edilmesi işlemleri ile alakalıdır. Başvuran özellikle, Nijerya'ya gönderilmesi halinde, kaçmış olduğu fuhuş çemberine tekrar girmesi için baskı görme ve söz konusu kişiler tarafından kendisinden intikam alınma tehlikesi ile karşı karşıya kalacağını ve Nijerya makamlarının kendisini koruyamayacağını iddia etmiştir. Başvurana göre, Fransız yetkililerin insan kaçakçılığı mağduru olma riski taşıyan kimseleri sınır dışı etmeme görevi bulunmaktadır.

Mahkeme, başvuruyu **kabul edilemez** (açıkça dayanaktan yoksun) olarak beyan etmiştir. Mahkeme, Fransa'da Nijeryalı kadınların insan kaçakçılığı mağduru olma derecesinin ve bu kadınların koruma elde etmek için yetkililere başvurma konusunda yaşadıkları güçlüklerin farkında olmasına karşın, özellikle, mevcut davada başvuran tarafından sunulan bilgilerin, polisin başvuranın tehcir edilmesine karar verirken, başvuranın bir insan kaçakçılığı şebekesinin kurbanı olduğunu bildiğini veya bilmesi gerektiğini kanıtlamak için yeterli olmadığını değerlendirmiştir. Mahkeme, başvuranın Nijerya'da tekrar fuhuş çemberine girmeye zorlanma tehlikesine ilişkin olarak ise, fuhşun engellenmesine ve bu tür şebekelerle mücadeleye ilişkin Nijerya yasalarının bu gayeleri tam olarak yerine getirmemiş olduğunu; bununla birlikte, bu anlamda dikkate değer bir ilerleme kaydedildiğini ve başvuranın geri gönderilmesi halinde yardım alabilme imkânının mevcut olduğunu gözlemlemiştir.

*Bk. ayrıca, 27 Mart 2012 tarihli ve kabul edilebilirlik hakkındaki **Idemugia / Fransa** kararı.*

F.A. / Birleşik Krallık (no. 20658/11)

10 Eylül 2013 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Gana vatandaşı olan başvuran, insan kaçakçılığı vasıtasıyla Birleşik Krallık'a kaçırıldığını ve fuhuş yapmaya zorlandığını iddia etmiştir. Başvuran özellikle, Gana'ya ihraç edilmesinin kendisini önceki insan kaçakçılarından veya başka insan kaçakçılarından eline düşme tehlikesi ile karşı karşıya bırakacağından şikâyetçi olmuştur. Başvuran ayrıca, insan kaçakçılığının ve cinsel istismarın doğrudan bir sonucu olarak Birleşik Krallık'ta HIV virüsü kapıldığı için, Devletin, Birleşik Krallık'ta kalması ve kendisine gerekli tıbbi tedavinin sağlanmasına izin verilmesi yönünde pozitif bir yükümlülüğünün bulunduğunu ileri sürmüştür.

Mahkeme, başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) ve 4. maddesi (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) uyarınca yapmış olduğu şikâyetleri **kabul edilemez** olarak beyan etmiştir. AIHM özellikle, başvuranın Sözleşme uyarınca yapmış olduğu şikâyetlerin tümünü Üst Mahkeme'ye temyiz yoluyla da yapabileceğini kaydetmiştir. Başvuran, Üst Mahkeme'ye temyize gitmek için izin başvurusunda bulunmayarak, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesinin (kabul edilebilirlik koşulları) gereklerini yerine getirmemiştir.

O.G.O. / Birleşik Krallık (no. 13950/12)

18 Şubat 2014 (kayıttan düşme kararı)

Nijerya vatandaşı olan ve insan kaçakçılığı mağduru olduğunu iddia eden başvuran, sınır dışı edilerek Nijerya'ya gönderilmesinin kendisini yeniden bir insan kaçakçılığı kurbanı olma tehlikesi ile karşı karşıya bırakacağından şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, başvurana mülteci statüsü ve Birleşik Krallık'ta kalması için süresiz izin verilmiş olduğu için, kendisinin ihraç edilmesi gibi bir tehlikenin artık söz konusu olmadığını kaydederek, Sözleşme'nin 37. maddesi (kayıttan düşürme) uyarınca, **başvurunun kayıttan düşürülmesine karar vermiştir**. Ayrıca, Birleşik Krallık makamları başvuranın bir insan kaçakçılığı kurbanı olduğunu kabul etmiştir.

Sosyal dışlanma

N. / İsveç (no. 23505/09)

20 Temmuz 2010

Afgan vatandaşı olan ve İsveç'te bir erkekle evlilik dışı ilişkisi bulunan başvuran, Afganistan'a geri gönderilmesi halinde sosyal dışlanma, uzun süreli hapis cezası ve hatta

ölüm tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu ileri sürmüştür. Yapmış olduğu sığınma başvuruları reddedilmiştir.

Mahkeme, başvuranın İsveç'ten Afganistan'a tehcir edilmesinin Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ya da ceza yasağı) **ihlalini teşkil edeceğine** karar vermiştir. Afganistan'da kadınların kendilerine toplum tarafından biçilen cinsiyet rollerine, geleneklere ve hatta hukuk sistemine uygun davranmadıkları gibi bir algıya neden olmaları durumunda kötü muameleyle maruz kalma riskinin çok yüksek olduğunu kaydetmiştir. N.'nin İsveç'te yaşaması dahi kabul edilebilir davranış sınırını aşmış olması olarak algılanabilirdi. Kocasından boşanmak istemesi ve artık hayatını kendisiyle geçirmek istememesi, hayatını tehlikeye düşürecek sonuçlar doğurabilirdi. Nisan 2009'da çıkarılan Şii Aile Yasasına göre kadınların kocalarının cinsel isteklerine itaat etmeleri ve kocalarından izinsiz evlerinden çıkmamaları zorunlu idi. Ayrıca raporlar, Afgan kadınlarının %80'inin aile içi şiddet mağduru olduğunu, yetkililerin ise bu fiilleri meşru görerek kovuşturmadıklarını ortaya koymuştur. Refakatsiz veya yanında "mahremi" olmayan kadınların kişisel ve mesleki yaşamları ciddi biçimde kısıtlanmakta, bu kadınlar toplumdaki dışlanmakta idi. Erkeklerin himayesine girmeyen kadınların pek hayatta kalma imkânlarının bulunmadığı aşikârdı. Mevcut davanın kendine özgü koşulları altında, başvuranın Afganistan'a tehcir edilmesi halinde, kocasından, kocasının ailesinden, kendi ailesinden ve Afgan toplumunun kendisinden intikam alma tehlikesi ile karşı karşıya kalacağına ilişkin ciddi bir riskin söz konusu olduğuna inanmak için elle tutulur gerekçelerin bulunduğu ve bu durumun Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) kapsamına girdiği kararına varmıştır.

W.H. / İsveç (no. 49341/10)

8 Nisan 2015 (Büyük Daire)

Bu dava, savunmasız etnik/dini bir azınlık olan Mandeaneler mezhebine mensup bekâr bir kadın olarak kötü muameleyle uğrama riski altında olacağını iddia eden bir sığınmacının İsveç'ten Irak'a sınır dışı edilmekle tehdit edilmesi ile alakalıdır. Başvuran, küçük ve savunmasız bir etnik/dini azınlığa mensup boşanmış bir kadın olarak kendisinin, Irak'a geri gönderilmesi halinde, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleyle uğramaya yönelik gerçek bir riske maruz kalacağını ileri sürmüştür. Başvuran özellikle, Irak'ta aracı bir erkek ya da kalan herhangi bir akrabası olmaksızın, zulme, saldırıya, tecavüze, zorla başka bir dine geçmeye ve zorla evlendirilmeye maruz kalacağını iddia etmiştir.

Mahkeme, başvurana Göçmenlik Dairesinin 15 Ekim 2014 tarihli bir kararının ardından oturma izni verilmiş olduğunu gözlemlemiştir. Göçmenlik Dairesi, Bağdat'ta hakim olan genel güvenlik durumunun, başvuranın dini bir azınlığa mensup ve Irak'ta herhangi bir sosyal ağı bulunmayan bir kadın olduğu gerçeği ile bir araya geldiğinde, başvuranın İsveç'te korunmaya muhtaç olduğu anlamına geldiğine karar vermiştir. Bu kararın ardından, başvuran artık Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önündeki başvurusunu devam ettirme isteğinde olmadığını beyan etmiştir. Mahkeme bu nedenle, konusun ulusal seviyede çözüme kavuşturulmuş olduğunu değerlendirmiştir. Ayrıca, Mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Ek Protokollerinde tanımlandığı biçimde insan haklarına saygı bakımından başvuranın davasını incelemeye devam etmesini gerektiren herhangi bir özel durumun söz konusu olmadığını tespit etmiştir. Mahkeme, dolayısıyla, **başvurunun kayıttan düşürülmesinin uygun olduğuna** karar vermiştir.

İnsan Ticareti⁶

Rantsev / Kıbrıs ve Rusya

7 Ocak 2010

Başvuran, 2011 yılında çalışmak için gittiği Kıbrıs'ta ölen genç bir kızın babasıdır. Başvuran, Kıbrıs polisinin, kızının hayatta iken insan ticaretine karşı korunması ve kızının ölümünden sorumlu olan kimselerin cezalandırılması için elinden geleni yapmadığından şikâyet etmiştir. Başvuran ayrıca, Rus makamlarının, kızının insan ticareti mağduru olması ve bunun sonucunda hayatını kaybetmesine ilişkin soruşturma yürütmemiş olduklarından ve kızını insan ticareti tehlikesine karşı korumak için adımlar atmadıklarından şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, insan ticaretinin kölelik gibi, doğası ve sömürme amacı gereği, mülkiyet hakkı ile bağlantılı yetkilerin kullanılması üzerine dayandırılmış olduğunu; insanlara alınıp satılacak ve zorla çalıştırılacak ticari eşyalar olarak davranılmakta olduğunu; hareketleri çoğunlukla sınırlandırılan mağdurların faaliyetlerinin yakından gözetlendiğini ve mağdurlara karşı şiddet ve tehditler kullanıldığını kaydetmiştir. Dolayısıyla, Mahkeme, insan ticaretinin kendisinin, Sözleşme'nin 4. maddesi (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) ile yasaklanmış olduğunu belirtmiştir. Mahkeme, Kıbrıs'ın Sözleşme'nin **4. maddesinin getirdiği pozitif yükümlülüklerini** iki açıdan **ihlal etmiş olduğu** sonucuna varmıştır. Birincisi, hâlihazırdaki artist vizesi uygulamasının bir sonucu olarak insan ticareti ile mücadele etmek için uygun bir yasal ve idari çerçeve getirmemiş; ikincisi ise, polis, insan ticareti mağduru olabileceğine dair

⁶ Ayrıca bakınız, "[İnsan ticareti](#)" başlıklı tematik bilgi notu.

inandırıcı bir şüpheye yol açan koşulların mevcut olmasına rağmen, başvuranın kızını insan ticaretine karşı korumak için işlevsel tedbirler almamıştır. Mahkeme ayrıca Rusya'nın, başvuranın kızının nasıl ve nerede işe alındığına ilişkin soruşturma yürütmemesi ve özellikle, kızı işe alan kimselerin ya da kullanılan işe alma yöntemlerinin tespit edilmesi için herhangi bir çalışma yapmamış olması bakımından, Sözleşme'nin 4. maddesini ihlal etmiş olduğuna karar vermiştir.

Bunun yanı sıra, Mahkeme, Kıbrıslı makamların başvuranın kızının ölümüne ilişkin etkin bir soruşturma yürütmemiş olmaları sonucu, Kıbrıs'ın Sözleşme'nin **2. maddesini** (yaşam hakkı) **ihlal etmiş olduğuna** hükmetmiştir.

L.E. / Yunanistan (no. 71545/12)

21 Ocak 2016⁷

Söz konusu dava, Yunanistan'da fahişelik yapmaya zorlanan bir Nijerya vatandaşı tarafından ileri sürülen bir şikâyetle ilgilidir. Fuhuş yaptırılmak amacıyla gerçekleştirilen insan ticaretinin bir mağduru olduğu resmi makamlarca kabul edilmiş olan başvuranın yetkilileri kendi durumuna ilişkin olarak bilgilendirmesi sonrasında, adalet sisteminin kendisine bu statüyü vermelerinden önce yine de dokuz aydan fazla beklemesi gerekmiştir. Başvuran bilhassa, Yunanistan'ın Sözleşme'nin 4. maddesi (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) kapsamındaki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmeyerek söz konusu bu maddeyi ihlal etmiş olduğunu iddia etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **4. maddesinin** (kölelik ve zorla çalıştırma yasağı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, bir dizi eksiklik nedeniyle, davaya ilişkin olarak gerçekleştirilen ön incelemenin ve devamındaki soruşturmanın etkililiğinden ödün verilmiş olduğunu kaydetmiştir. İdari ve adli yargılamalara ilişkin olarak, Mahkeme ayrıca, Yunanistan Devletinin usule ilişkin yükümlülüklerine dair çok sayıda gecikmenin ve kusurun yaşanmış olduğunu not etmiştir. Mahkeme söz konusu davada ayrıca, bahse konu yargılamaların bir dereceli yargılama için aşırı uzun sürdüğünü ve “makul süre” koşuluna uymadığını tespit ederek, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (makul sürede adil yargılanma hakkı) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme son olarak, başvuranın iç hukukta makul sürede yargılanma hakkını kullanmasını sağlayacak bir hukuk yolunun olmaması nedeniyle Sözleşme'nin **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) de **ihlal edildiğine** hükmetmiştir.

⁷ İşbu karar [Sözleşme'nin](#) 44 § 2 maddesinde belirlenen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir.

Özel Şahıslarca Şiddet Uygulanması

Sandra Jankovi ć / Hırvatistan

5 Mart 2009

Başvuran özellikle, ev arkadaşları tarafından saldırıya uğradığı ve tehdit edildiği iddialarına ilişkin bir soruşturma yürütülmesine yönelik çabalarına rağmen, yetkililerin kendisine yeterli koruma sağlamadıklarından şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, Hırvatistan makamlarının başvuranı kendisinin vücut bütünlüğüne dair bir saldırıya karşı yeterli ölçüde korumamış olmaları ve ulusal ceza hukuku mekanizmalarının, Devletin Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki pozitif yükümlülüklerine aykırı şekilde uygulanmış olması bakımından, **8. maddenin** (özel hayata saygı hakkı) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir.

Ebcin / Türkiye

1 Şubat 2011

Mesleği öğretmenlik olan başvuran, işe giderken yolda iki şahıs tarafından saldırıya uğramış ve yüzüne asit atılmıştır. Başvuran bir buçuk yıl boyunca çalışmamış ve üç yıl boyunca tedavi görmüştür. Kendisi hala bu olayın ciddi fiziksel etkilerini yaşamaktadır. Başvuran özellikle, yetkililerin kendisini koruma ve saldırganları hızlı bir şekilde cezalandırma yükümlülüklerini yerine getirmediklerini iddia etmiştir.

Mahkeme, idari yargılamaların ve ceza yargılamalarının ciddi bir şiddet eylemine karşı yeterli koruma sağlamamış olduğunu kaydederek, Sözleşme'nin **3.** (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) ve **8.** (özel hayata saygı hakkı) **maddelerinin** usul bakımından **ihlal edilmiş olduğuna** hükmetmiştir.

Daha Fazlası İçin

Bk. ayrıca, Avrupa Konseyi "[Kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddet](#)" internet sayfası.
